

ԱՄՍՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԵՍ ԺԱՌ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԵՒ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆԻ

Երուսաղէմի Հայ Գատրիարքութեան Ժառանգաւորաց Վարժարանի եւ Ընծայարանի րանի 1982-83 տարեշրջանի Ամալկերչի Հանդէսը տեղի ունեցաւ Կիրակի. 19 Յունիսի երեկոյան ժամը 7ին, Վարժարանի հանդիսատարին մէջ:

Որոշեալ ժամուն, հանդիսատարն ժամանեց Ամեն. Ս. Գատրիարք Հայրը, ի գլուխ Միաբանութեան, եւ զիմաւորուեցաւ ժառանգաւոր սաներու կողմէ երգուած «Սիրտ ի սիրտ» Վարժարանիս քայլերգով:

Այս տարի ալ Հանդէսի յայտագիրը բաժնուած էր երկու մասերու: Նախ քացման խօսքով հանդէս եկաւ Վարժարանի եւ Ընծայարանի Փոխ-Տեսուչ Ալեքս Սրկ. Գալայեան, որմէ ետք աւարտական Ե. դասարանի սան Տրց. Դուրիթ Վարդանեան տուաւ մեծ բանաստեղծ Եղիշէ Զարենցի կեանքի գիծերը: Ապա, երգչախումբը հնչեցուց «Ես իմ Անուշ Հայաստանի» խմբերգը: Մենակատարն էր Ալեքս Սրկ.: Այս եւ յաջորդ յոլոր խմբերգներուն եւ մեներգներուն զաշնակի եւ ձեռնադաշնակի վրայ կ'ընկերանային Վարժարանիս Եւրոպական եւ եկեղեցական երաժշտութեան ուսուցիչներ՝ Տեսարք Վահէ եւ Սահակ Գալայեաններ:

Աւարտական Ե. դասարանի սան Տրց. Շահին Երկաթեան ներկայացուց արուեստագէտ քանաստեղծը Զարենցի մէջ, որմէ ետք Արամ Սրկ. Ալեանեան մեներգեց Գուսան Աշոտի «Սիրենոց սարերը»: Ապա տեղի ունեցաւ արտասանութեան մրցանք նուիրուած Եղիշէ Զարենցի ծննդեան 150ամեակին: Կազմուած էր Վարժարանիս ուսուցչական կազմէն դասախոս Ժորժին մը, որ կը բաղկանար հետեւեալներէն. — Հոգշ. Տ. Սեւան Վրդ. Ղարիպեան, Բարշ. Ալեքս Սրկ. Գալայեան, Տեսարք Մուրատ Մանուկեան, Սահակ Գալայեան եւ Եղիա Տիգրանեան: Զորս սաներ՝ Վարդան Մելքոնեան, Շնորհք Մամիկոնեան, Կարապետ Արտաշէսեան եւ Եզեկիէ Եզեկիէլեան իսկ արտասանեցին Զարենցի «Ես իմ Անուշ Հայաստանի» եւ ապա իրենց ընտրած քերթումը: Գատական կազմի որոշմամբ առաջին հանդիսացաւ Գ. դասարանի սան Վարդան Մելքոնեան: Յետոյ Արամ Սրկ. ատենախօսեց Ներսէս Համբրոնացիի կեանքին եւ դործին մասին, որմէ ետք Վարժարանիս Տեսուչ՝ Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Գարեղին Արքեպս. Գալանեան կարգաց Վարժարանի միամեայ գործունէութեան ձեւերեալ Տեղեկագիրը. —

1982 Մարտ 26ին, Ամեն. Ս. Գատրիարք Հօր եւ Տօբէն ժողովոյ առաջարկութեամբ, սիրով ընդունեցինք ժառանգաւորաց Վարժարանի եւ Ընծայարանի Տեսուչութիւնը: Կը շեշտեմ Տեսուչութիւնը, քանի որ այս վերջին տասնամեակին առնիկա վերածուած էր վերատեսչութեան: Ս. Աթոռէս ներս բուրբ պաշտօններու վերատեսչուէր միայն օրուան Գահակալն է որ կ'ըլլայ:

Առաջին իսկ օրէն ոչ միայն դժուարութեանց ալ նաեւ տարակուսանքի մէջ եղանք, թէ իրապէս կը գտնուէինք ժառանգաւորացէն ներս: Երեսուէ տարիներու մեր բացակայութեանն յետոյ, ամբողջութեամբ փոխուած գտանք ոչ միայն ժառանգաւորի կեանքը, այլ նաեւ տնոր դիմողքի, դասուցուցակը եւ առաքելութեան ուղին: Կային աշակերտներ, որոնք

երեքէն չորս տարիներ նոյն դասարանը կրկնած էին, ունենալով տարիքի մեծ տարբերութիւն իրենց դասընկերներուն հետ: Աշակերտ չճամբելու քայքայիչ եւ տնմա քաղաքականութիւնը ժառանգաւորացը վերածած էր պատասխարանի մը:

Նորին Ամենապատառութեանն իւրացուցած հաւատքով, մեր ուշագրութիւնը կեդրոնացուցինք որակաւոր ժառանգաւորացի եւ Ընծայարանի ուսանողութեան վրայ եւ ոչ թէ թուին, ու փութով զգալի եղաւ դրական արդիւնքը: Ոչ թէ դասարան համար անհրաժեշտ ուսուցիչներ կային, այլ անձերու համար դասեր հաստատուած էին, դուրս ձգելով այնքան անհրաժեշտ եղող գիտական ու թուագիտական դասերը: Մեր պլանաւոր աշխատանքը հզաւ ժառանգաւորացի դասացուցակը անցեալի նմանութեամբ դնել Բար-

ձրադոյն վարժարաններու մակարդակին, գտնելով անհրաժեշտ որակաւոր ուսուցիչներ:

1982-83 տարեշրջանը սկսանք 26 ժողովուրդաւոր և ընծայարանի ուսանողներով: Նորին Ամենապատուութեան գլխաւորութեամբ ունեցանք 18 եկեղեցական և աշխարհական ուսուցիչներ: Տարեմուտի ուսուցչական մեր ժողովին, պարզեցինք մեր ուսուցիչներուն իրական ժողովուրդաւորացի ստման գլխին — որը պէտք է համապատասխան ըլլար որեւէ բարձրագոյն վարժարանի և յանուն Նորին Ամենապատուութեան խոստացանք ընել նիւթական ամէն զոհողութիւն: Այսօր հպարտ և ուրախ ենք ըսելու, թէ անոնք աւելիով իրականացուցին իրենց ծանր պարտականութիւնը ու մենք ալ կատարած ենք մեր խոստումը: Տարիներ շարունակ, նման Ս. Աթոռիս Միաբանութեան և պաշտօնէութեան, ժողովուրդաւորացի ուսուցիչներ ևս յաճախ վեց-եօթ ամիսներ պոստած են իրենց ամսականը ստանալու և իրր այդ ծայրէ տուած անհոգութիւն մը և անտարբերութիւն մը՝ ուսուցիչներէն աշակերտութեան հանդէպ: Այս բոլորը արդիւնք՝ անցնալի կալուածոց Տեսչի անփութութեան և նիւթականի ոչ ուղիղ մատակարարման, որոնց մանրամասնութիւնը հանրութեան պիտի տրուի կալուած Մարմնի Տեղեկագրին մէջ: Աւելին կայ որ պէտք է ըսել հոս, Ամովերջի Հանդէսի այս հանդիսաւոր պահուն: Ամերիկայի Ձորէնտաճէն ժողովուրդաւորացի համար զրկուած կարգ մը չիբի, ըստ մեր ոտուգման, անցնալի Դիւանապետը ամբողջութեամբ չէ յանձնած ելեմտից Դիւան, իսկ սմանք ալ իր և այդ օրերու փոխ-Տեսուչ Ներսէս Բնյոյ. Ճէպէճեանի միջև բաժնուած է:

Հոս ուրախութեամբ կ'ուզենք արձանագրել, թէ մեր ուսուցչական կազմը, նման Ս. Աթոռիս Միաբանութեան և պաշտօնէութեան, Ն. Ամենապատուութեան հրահանգով, Յունուարէն սկսեալ ունեցած են չօչափելի յաւելումներ և այժմ կը ստանան իրենց ամսականները ամսավերջէն առաջ: Իսկ դասաւանդութեանց թերջաւորութեան — Մայիսի վերջը —

մեր ուսուցիչներուն վճարուած են իրենց ամսականին տմոականները ամբողջութեամբ:

Աւանդական ներքին կեանք. — Գոհունակութեամբ կ'ուզենք հոս շեշտել, թէ մեր Տեսչական բ'ուր միզ հետ բաժնեցիք փոխ-Տեսուչ՝ Ալիքս Սրկ. Գալայեանը, գիտակցօրէն և նախընտրով, իր իսկ փափաքով, տարւոյս սկզբին, Սարկաւաք ձեռնադրուեցաւ, հողէին մասկաղմելու ժողովուրդաւորացի կեանքին, ինք կրցաւ զեղեցիկ գործակցութիւն մը ստեղծել ընծայարանիս Բարիշնորն Սարկաւազներուն հետ, որոնք իրենց դասերու աշխատանքէն դուրս, եղան օգտակար՝ աշակերտներու կարգապահութեան և սերտողութեանց հակելով:

Տարիներու ժողովուրդաւորացի Տաւնալետին, ըլլալու տեղեղծ, հաւատարիմ, ճշմարտախօս և նախընտր, վերջ էր գտած դժբախտաբար: Անխնամ մնացած ժողովուրդաւոր եղած էր անձնապաշտ, անհողորդ իր ընկերներուն և ամբողջութեամբ հեռու՝ ժողովուրդաւորացի առաքինութիւններէն: Առաջին իսկ մեր գործը եղաւ ներքին կեանքի պատասխանատունելով վատահոլութիւն և գիտակցութիւն զնել ժողովուրդներէն ներս, թէ ժողովուրդաւորացը ընտանիք մըն է, և մենք միայն իրենց Տեսուչը չենք, այլ նախ իրենց գուրդուարացող ծնողքը և մեծ եղբայրը: Մեր յաճախ կրկնած վերի տողերը, ժողովուրդներէն ներս ամուր գիտակցութիւն մը ստեղծեցին, երբ տեսան անոնց գործնական ճշմարտութիւնը: Այս կերպով մենք ունեցանք մաքուր, գիտակից և համբարաշխ պարող տուն մը երջանկութեամբ և խաղաղութիւնը, որովհետեւ չկարայլաւ այն ձեռքը՝ որ աշակերտները իրարու դէմ կը զինէր, պայանելով ժողովուրդաւոր ռոգին և ժողովուրդաւորացի խաղաղութիւնը:

Մէկ տարուան ընթացքին, մեր աշակերտները ընթերցատիրութիւնը կ'իրքի վերածեցին: Տեսչական արձակուրդներու և նոյնիսկ դասաւանդութեանց ընթացքին, անոնք իրենց դասարաններու և տարիքի համապատասխան Հայերէն և

Անդրերէն դրժեր կը կտրուին: Անշուշտ մեծ արձակուրդը առիթ մը պիտի ըլլայ այդ ընթերցասիրտութեան ոգին աւելի զօրուար տեսնելու իրենց մէջ: Անցեալին՝ տարիներով գոյութիւն չէ աւնեցած այս ոգին, քանի որ կրթական կեանքի հսկող մը չէ եղած, որը կտրուանար աշակերտութեան մէջ դնել ընթերցումի սէրը: Կարելի չէ աւելին սպասել, քանի որ վերատեսուէր միշտ իր վերի յարկաբանէն վարած է Տեսչութիւնը:

Գնահատելի կը գտնենք այս տարի-չրջանին մեր աշակերտութեան պատրաստ չօրս պատի թերթիկները, նախ-աւած դասագոյն առիթներու: Շարքի և բնականութեան տեղի ունեցան լատինային երկնայիններ, նախաւած Հոյս Եկեղեցւոյ մեծ դժգոհութեան և հոյ գործներու: Սոյն երկնայիններուն իրենց մասնակցութիւնը ունեցան մեր աստիճան, դիւստրուսթիստը և առաջնորդութեամբ փոխ-Տեսչին և Բարեկենսի Սարկաւազներու: »

Ուսանողական կեանքի մաս կը կապ-ման մարզանքը. պարտիզմապետութիւնը և ընտանի կենդանիներու բուժումը: Փոխ-Տեսչի դիւստրուսթիստը, Սարկաւազներ և կարգ մը աշակերտներ այս տարի լր-աւեցան տղարանային աշխատանքի, և հպարտ ենք ըսելու, թէ Նորին Ամենա-պատուութեան «Հայրենական» բանաս-տեղծութեանց գեղեցիկ գործի ապագութե-թիւնը ամբողջութեամբ կատարութեան մեր աշակերտութեան կողմէ:

Այս տարի-չրջանին համար ունինք միայն երկու շրջանաւարտներ: Վերոյիշ-

եալ պատճառներով ճամբուհեան անոնց երեք ընկերները: Ձերդ Ամենապատուա-թիւն, մեր շրջանաւարտներու նկարա-գրիչ, բարոյականին և մասնաւոր ուս-ման կտրուութեանց ճամբար անհաւն հպարտ-առութեան մը ունինք:

Նորին Ամենապատուութեան կարգա-դրութեամբ, այս տարի աւելի քան քսան նոր ասանք պիտի ընդունինք: Անցնող տարի-չրջանին, Միջին Արեւելքի քաղա-քական դէպքերը պատճառ եղան որ մեր իսկ կողմէ արձանագործուած 18 ասանք չկտրուանան Սկսածմերին հոս ըլլալ: Այս պարագան ներթափանցիկ չէ, քանի որ մեր ներթափանցիկ իր լաւագոյն ըն-թացքի մէջն է:

Վերջանցնել առաջ մեր խօսքը, յա-նուն Բարեկենսի Սարկաւազաց և սիրտ-առն ասանքու, այս հանգիստ որ պահուն, Ձերդ Ամենապատուութեան առողջութեան մեր աղօթքը ու բարի մաղթանքներու ու-նինք: Մէկ տարուան ընթացքին բոլորս վկաններ եղանք Ձեր հայրական անկեղծ դարձումներին ժողովուրդացի նկատ-մամբ: Շատ բնական կը գտնենք զայդ, քանի որ դուք էք և դուք պէտք է մնաք այս դարուար Հաստատութեան իրաւ ու գիտակից Հայրը: Ձերդ Ամենապատուութե-ան անցեալի փառաւոր Տեսչի պաշտօնը մեզ համար միշտ օրինակ ծառայած է ու պիտի ծառայէ, պահելով մեր մէջ այն հաւատքը, թէ այսօր մեր Եկեղեցին ա-ւելի պէտք ունի օրօրս նուիրելու, նոյն քան սարկաւազ և աւելի զ սրկացած հոգեւոր-աշխատանքներ:

Տեղեկագրի աւարտին տեղի ունեցաւ մրցանակարաշխութիւն, եւ ուսումնական լուսագոյն արդիւնքներ ձեռք բերող ժողովուրդացի ասանք արժէքաւոր գիրքեր նուէր առաջան Ն. Ամենապատուութեան: Աւարտական դասարանի երկու Տիրացուները ըն-դունեցին նաեւ իրենց վկայականները: Ապա, Դերը Տեսչու Սրբազանը խնդրեց Նորին Ամենապատուութիւնին որ ընէ փակման խօսքը: Ս. Պատրիարքը նախ իր գոհակցական-թիւնը յայտնեց ձեռք բերուած արդիւնքին համար: Սետոյ, խօսքը ուղղելով ժողովու-րդացիներուն, յայտնեց թէ այս Հաստատութեան նպատակը չէ պատրաստել գիտու-թեան մարդեր կամ արուեստագէտներ, այլ իրենց մայրենի լեզուին ու մշակութիւն խո-րապէս գիտակ, իրենց ազգային արժէքներուն ճշգրիտ գնահատումը ունեցող ու մա-նաւոր մեր Եկեղեցւոյ կանոններուն եւ աւանդութիւններուն հաւատարիմ՝ պարտա-ճանաչ ու նախանձխնդիր հոգեւոր աշխատանքներ:

Հանդէսը վերջ գտաւ «Տէ՛ր, Կեցո՛ւ» մաղթերի յոռնկայա երգեցողութեամբ, որմէ՛ ձերք, Միաբանութիւն եւ ներկայ հրաւիրաններ հիւրասիրտեցան զովաջուցիչով: